

Les últimes lletres

LA GRÀCIA DEL MAR

Dolors GARCÍA i CORNELLÀ,
La boira més blanca.
Grup Promotor Alfaguara.
Barcelona, 1994.

Parodiant un títol de Mishima (el qual, sigui dit de passada, no té res a veure amb el llibre que aquí ressenyem) diria que, si algú no pot «perdre la gràcia del mar», aquest és l'escriptor de literatura infantil o juvenil, ja que quasi sempre és el mar qui li brinda els millors arguments o els millors escenaris. El mar ha estat sempre el gran aliat dels escriptors, però sobretot dels qui escriuen literatura infantil. Ells, més que no cap altre, han de saber convertir en argument una superfície plana. Amb pocs elements –partint de zero, com qui diu–, han de ser capaços de bastir un univers de ficció, i fer-lo creïble. Heus aquí el mèrit.

La present disquisició ve a tomb de *La boira més blanca*, l'últim llibre de la Dolors García, que té com a escenari el mar. L'acció transcorre en un arxipèlag de ficció. Una vegada més, doncs, el mar i les illes remotes com a tema per fer volar la imaginació de l'infant.

La Dolors García –Girona, 1956, llicenciada en psicologia– és ja una experta en literatura infantil. Sap crear mons imaginaris. Sap com bastir un univers de ficció, per on l'infant es podrà moure sense por de prendre mal, a resguard de tot.

La boira més blanca acredita Dolors García com a escriptora de gènere. Conté tots els requisits preceptius: argument fantasiós, sintaxi diàfana, llenguatge entenedor i didacticisme tot just insinuat, degudament velat per la metàfora.

La metàfora en aquest cas és la boira que neix a la muntanya més alta de l'illa de Kamar, l'única illa que produeix boira blanca en tot l'arxipèlag de les Neulides. Les altres illes restants tan sols aconsegueixen produir boira grisa, que no és en absolut etèria sinó pesada, i per aquest motiu perillèn d'enfonsar-se en el mar. Igual que l'Atlàntida, però en to menor: sense els efectes especials a què ens tenen acostumats altres productes del mateix gènere, molt més catastrofistes. Aquí, sortosament, tot succeeix en sordina. Tot és més natural, més bonic, més líric... Més creïble, també? D'això ja no n'estic tan segur. I diré tot seguit el perquè.

Els kamaresos han après a envasar la seva boira blanca i l'exporten a les altres illes restants, les quals la necessiten per mantenir-se a flor d'aigua. No paguen la boira blanca amb diners sinó amb espècies. Es veu que ells –no s'explica per què– tenen de tot, mentre que els habitants de la veïna illa de Kamar no disposen pràcticament de res, tot i ser els amos de la boira més cotitzada. I bé, en Circus, l'encarregat del cabotatge, quan retorna a Kamar després de «vendre» la preuada boira, reparteix entre els kamaronesos, una mica a la bona de Déu, els guanys obtinguts amb l'intercanvi. I és clar, passa el que passa: els desitjos o les necessitats de cadascú no queden satisfets. Hi ha qui rep allò que no vol i qui vol allò que no rep. Fóra més lògic –penso jo– que, que posats a haver de viure de l'exportació, el reglament d'aquest «comerç» no fos tan arbitrari. Entenc que l'autor vulgui evitar que a la seva història hi aparegui el clàssic antagonisme entre bons i dolents, però això no ha de ser a expenses d'angelitzar els protagonistes de la història.

Una altra cosa: en Nil, el noi que apareix com a protagonista, és força espavilat, però no menys que la Sari Nor, la seva amigueta. I el cas és que no queda prou clar per què ella –i no ell– és l'hereva dels poders que ostentava anys enrera el mag oficial de l'illa. D'altra banda, qui és l'autèntic protagonista: ell o ella?

Tampoc no queda prou clar quants habitants hi ha a la illa. A la pàgina 12, l'autor ens diu que sumen només cinquanta-sis «entre homes, dones i criatures». I a la pàgina 75, quan l'illa sencera es mobilitza per tal de salvar les altres illes, apareixen kamaronesos per totes bandes.

Reconec, tanmateix, que aquests detalls no són importants ni desmereixen del to reeixit de l'obra. En canvi, sí que em sembla exagerada la «ingenuïtat» del protagonista. Quan Nil arriba al Confí Negre –al nostre continent «civilitzat», com si diguéssim– l'aventura esdevé, al meu entendre, excessivament naïf i un pèl anacrònica. Per exemple: és poc creïble que Nil, a qui l'autora presenta com a aprenent d'escriptor, no sàpiga què és una llibreta... Que la història s'adreci a nens de 10 anys, no significa que es pugui prescindir de tota versemblança. No es pot fer passar bou per hèstia grossa.

Resumint: un llibre recomanable, que parteix d'una metàfora –la boira blanca– molt poètica i suggerent, que fa gala d'un estil adient, però que en alguns aspectes l'argument, tal com ja he explicat, xerrica. Ah! Em descuidava d'una última cosa: cal una estiradeta d'orelles al Grup Promotor Alfaguara perquè en el llibre hi abunden les (petites, això sí) errades d'impremta.

Jaume Reixach